

คู่มือ

การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

มีนาคม ๒๕๖๑

บทนำ

รัฐบาลกำหนดให้การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นนโยบายสำคัญและถือเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกส่วนราชการจะต้องนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งได้รวบรวมหลักการและแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน และผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กล่าวคือ เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวมมีหลากหลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ เจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ ทุกระดับทุกคน รวมทั้งผู้ที่สนใจศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการบริหารและเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

บทนำ

บทที่ ๑ คุณธรรม และจริยธรรมที่สำคัญสำหรับข้าราชการ

- ❖ คุณธรรมและจริยธรรมกับการดำเนินชีวิตและ
การปฏิบัติหน้าที่การงาน ๑

บทที่ ๒ การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

- ❖ กฎหมายและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ๓
- ❖ แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ๕

บทที่ ๓ หลักธรรมาภิบาล

๑๑

บทที่ ๔ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

- ❖ ประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒ ๑๒
- ❖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) ๑๓

บทที่ ๑

คุณธรรม และจริยธรรมที่สำคัญสำหรับข้าราชการ

คุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การงาน การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่มีโทษต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การงาน ถือเป็น การกระทำที่มีคุณธรรม

คุณธรรม คือ ความดีงามที่ปลูกฝังขึ้นในจิตใจ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ และเป็นสุภาพชน จนเกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกประทับใจ ชั่ว ดี เกรงกลัวต่อการทำความชั่ว โดยประการต่างๆ เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า **“เป็นผู้มีคุณธรรม”**

จริยธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติตามความดีงามแห่งคุณธรรมนั้น

จรรยาบรรณ คือ กรอบของความประพฤติหรือมาตรฐานด้านจริยธรรมในการทำงานทุกๆ วันของทุกๆ คน ในแต่ละองค์กร ที่จะรู้ว่าไม่มีคุณธรรม ไม่มีจริยธรรม หรือผิดจรรยาบรรณ ที่ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาคอยตรวจสอบเพียงแต่ถามตัวเองว่าสิ่งที่เรากระทำ ประพฤติหรือปฏิบัติอยู่นี้

๑. เป็นการกระทำที่ถูกต้องดีงามหรือไม่
๒. สังคมยอมรับหรือเปิดเผยกับสังคมหรือไม่
๓. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงดีงามของตนเองหรือองค์กร หรือสถานที่ที่เราทำงานอยู่หรือไม่ คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่กว่ากฎหมาย เพราะมันเป็นเรื่องของจิตใจที่อยู่ภายใน เป็นเรื่องของความสำนึกรับผิดชอบชั่วดีต่อตัวเอง ครอบครัว ที่ทำงาน สังคม และประเทศชาติ

คุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับคนทำงาน ในเบื้องต้นจะต้องมี ๓ เก่ง อยู่ในตัวก่อน คือ

๑) เก่งตน (SELF ABILITY): มีความสามารถที่ขอศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันโลก ทันคน อย่าลืมนึกว่าโลกที่เจริญแล้วไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือจิตใจก็เพราะมนุษย์พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง **เราจึงต้องรอบรู้รอบคอบ แต่ต้องไม่รอบจัด**

๒) เก่งคน (SOCIAL ABILITY) : มีความสามารถที่จะทำให้ตัวเข้าไหนเข้าได้ เป็นที่รักกับทุกฝ่าย คือ **“การมีมนุษยสัมพันธ์อันดี”** ไม่ว่าจะป็นมนุษยสัมพันธ์ในครอบครัวหรือในที่ทำงานก็ตาม สามารถทำตนให้เข้ากับคนได้ทุกคน โดยเฉพาะในการทำงาน มีผู้บังคับบัญชาผู้บังคับบัญชาก็รัก มีลูกน้องลูกน้องก็รัก มีเพื่อนร่วมงานเพื่อนร่วมงานก็รัก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและหน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง

๓) เก่งงาน (TASK ABILITY) : เป็นผู้ที่รักงาน ขยันทำงาน และรู้วิธีทำ คือ รู้ว่าจะทำอย่างไร โดยใช้เวลาน้อย เหนื่อยน้อย แต่ได้ผลงานมาก

ดังนั้น คนเราต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนบ้างในบางเวลา **การโอนอ่อน ผ่อนตาม** ช่วยทำให้คนที่แข็งแกร่งนั้นมีลง ถ้ารู้จักใช้สติไตร่ตรองและเรียนรู้ **การโอนอ่อน** คือ ย้ายตัวจากชั่วไปดี ถ้าเคยชั่วก็โอนไปหาความดี โอนแล้วก็ต้องอ่อน ตามสิ่งแวดล้อม อย่าไปแข็งขืน เพราะจะไม่มีอะไรดีทั้งกับตัวเองและทุกๆ อย่าง

บทที่ ๒

การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

- ๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) มาตรา ๑๐๐, ๑๐๓/๑
- ๒) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๓) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการในการป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการหลายประการ ดังปรากฏในหมวด ๒ ข้อ ๓ (๓) ข้อ ๕(๑), (๒), (๓), (๔) ข้อ ๖(๑), (๒), (๓) ข้อ ๗(๔), (๕) ข้อ ๘(๕) ข้อ ๙(๑) เป็นต้น

❖ **สำนักงาน ก.พ.** ได้นิยาม ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest: COI) หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัทหรือผู้บริหาร มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม

❖ **ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย**

- ๑) การรับของขวัญหรือผลประโยชน์
- ๒) การหาประโยชน์ให้ตนเอง
- ๓) การทำงานหลังเกษียณ
- ๔) การทำงานพิเศษ
- ๕) การรับรู้ข้อมูลภายใน
- ๖) การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ชั่วคราวในกิจการที่เป็นของส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้หน่วยงานของรัฐเสียหายหรือเสียประโยชน์
- ๗) การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง

❖ **ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน**

เนื่องจากคนไทยมีฐานความคิดในลักษณะบูรณาการ คือ ไม่สามารถแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิง มีฐานความคิดในเรื่องการตอบแทนบุญคุณ โดยเฉพาะบุญคุณทางการเมือง หรือ มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย ทำให้รายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย และมีความจำเป็นในการรักษาตัวรอดและยึดถือค่านิยมของสังคมที่เน้นเรื่องวัตถุนิยม นอกจากนี้ โครงสร้างการบริหาร และระบบการตรวจสอบถ่วงดุลยังไม่มีประสิทธิภาพ และตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ตอบสนองต่อสภาพปัญหา หรือยังไม่เพียงพอต่อการ “ป้องกัน” และ “ปราบปราม” ผู้ที่จะกระทำความผิดหรือคิดที่จะกระทำความผิดที่เอื้อต่อการมีผลประโยชน์ทับซ้อนเท่าที่ควร

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน”

๑. แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑) การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง (ก่อนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ)

- ก่อนเข้ามารับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลนั้นๆ จะต้องเตรียมตัวโดยตรวจสอบตนเอง

คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ว่าได้มีการดำเนินกิจการใดๆ บ้าง

- ในขณะที่ตนเองอยู่ในสถานะของเอกชนที่ได้ทำธุรกิจหรือทำการค้าไว้กับรัฐ โดยจะต้องตรวจสอบการเป็นคู่สัญญากับรัฐ การรับสัมปทานจากรัฐหรือการเป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้นหรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนต่างๆ ว่ามีหรือไม่อย่างไร และต้องสำรวจกิจการต่างๆ ของคู่สมรส รวมถึงการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) การปฏิบัติหน้าที่หรือดำรงตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐต้องไม่ดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- คู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ห้ามคู่สมรสมิให้ดำเนินกิจการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ด้วย

๓) การดำเนินกิจการในภายหลังที่พ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังไม่ถึง ๒ ปี)

- กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินกิจการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลา ๒ ปี นับแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่งนั้นๆ แล้ว ทั้งนี้ ได้ห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

๒. กรณีการรับของขวัญหรือรับผลประโยชน์

ในการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ ท่านควรพิจารณาตอบคำถาม ๓ ข้อนี้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นๆ คือ

๑) เราควรรับหรือไม่ : ตามหลักการทางจริยธรรม แม้ว่าเราไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมที่จะรับอย่างยิ่ง ดังนี้

- ถ้าเป็นการให้เงิน ท่านต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะป็นโอกาสใดๆ หรือการรับเงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น หุ้่น พันธบัตร หรือล็อตเตอรี่ ฯลฯ ล้วนเข้าข่ายการรับสินบน และเป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนทั้งสิ้น

- ทั้งนี้หากได้รับการเสนอสิ่งใดๆ นอกเหนือจากเงิน สิ่งที่เราควรนำมาเป็นเหตุผล ในการตัดสินใจ คือ พิจารณาว่าทำไมเขาจึงเสนอของขวัญหรือผลประโยชน์ดังกล่าวให้เรา และการเสนอของดังกล่าวนี้มีผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติตนหรือไม่ หรือควรพิจารณาบนหลักการปฏิบัติงานในภาครัฐ ที่อยู่บนพื้นฐานว่า การกระทำและการตัดสินใจใดๆ จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการให้บริการ และปกป้องผลประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใดๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มาแสวงหา ความชอบ ผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือบุคคลอื่นๆ ทำให้สั่นคลอนความเชื่อถือไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐ และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม

๒) เราควรรายงานการรับหรือไม่ :

- ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็ก แต่ก็ถือว่า ของขวัญนั้นๆ เป็นทรัพย์สินขององค์กรไม่ว่าจะมีราคาเท่าใด
- ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ไม่ต้องรายงาน หรืออาจเก็บเป็นของตนเองได้ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓
- ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานหน่วยงานและลงทะเบียนไว้
- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท และเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องรับ ให้องค์กรโดย หัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจว่า สมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่
- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์มีค่าทางการตลาดมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงาน ขณะดำรงตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการ หรือลาออกจากงาน เป็นต้น

- ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ คุณค่าของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจาก **ผู้ให้คนเดียว** กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ให้มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

- ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจาก **ผู้รับบริการ** แม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น

- ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับการเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชนและองค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่ำเสมอบ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือนก่อให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบและคาดหวังว่าจะได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการ **ควรปฏิเสธการรับ**

- เงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ต้องปฏิเสธไม่รับ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ

๓) เราสามารถเก็บไว้เป็นของตนเองได้หรือไม่ :

- ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เอง หากของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นมีค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

- หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่

- หากราคามากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการ และส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่า จะใช้ประโยชน์อย่างไร

...ไม่ว่าของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้น จะมีค่าเพียงเล็กน้อยก็ไม่ควรรับ เพราะก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพัน หรือพันธะกับผู้ให้ และอาจก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาต่อประชาชน...

การแสวงหาเหตุผลเพื่อปิดบังเป็นความจริง มีแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่เรารับของขวัญและผลประโยชน์โดยเฉพาะสิ่งที่ถูกใจเรา บุคคลอาจสงสัยว่าการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ถือได้ว่าเป็นความผิด แต่ผู้รับมักจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เช่น

“ฉันรู้ว่าไม่ควรรับของดังกล่าว แต่ด้วยมารยาทจึงไม่กล้าจะปฏิเสธน้ำใจ หรือหากไม่รับจะเป็นการทำลายสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้กับองค์กรหรือกับตนเอง”
“คนอื่น ๆ ก็ทำเช่นกัน ทำไมฉันจะทำบ้างไม่ได้”
“ดูซิ ฉันอุทิศเวลานอกราชการทำงานนั้น มันเป็นการยุติธรรมที่ฉันจะได้รางวัลหรือผลประโยชน์พิเศษบ้างเป็นไร”
“ทำไม? ละ เพราะฉันเป็นคนทำชิ้นนี้ ฉันจึงสมควรได้รับผลประโยชน์พิเศษนั้น”

ตัวอย่าง

หน่วยงานภาครัฐ ส่งนักทรัพยากรบุคคลที่ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง ให้เข้าร่วมสัมมนาฯ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับรางวัลมูลค่า ๗,๐๐๐ บาท จากการเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มีบุคลิกเป็น Personnel planner ซึ่งบริจาคโดยโรงงาน ผลิตสินค้าที่เป็นคู่ค้ากับหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ได้เก็บของรางวัลนั้นไว้โดยไม่ได้รายงานหน่วยงาน เนื่องจากคิดว่าเป็นรางวัลที่ตนชนะจากการเข้าร่วมสัมมนา

ผู้บังคับบัญชาตระหนักถึงความหมายที่อาจแอบแฝงมาจากการให้ และตัดสินใจว่าจะต้องมีการรายงานของรางวัลนั้น และลงทะเบียนเป็นของหน่วยงาน ดังนั้น เป็นความชอบธรรมของหน่วยงานที่จะตัดสินว่าจะจัดการอย่างไรกับรางวัลชิ้นนั้น

เนื่องจากราคาของรางวัลและบทบาทในหน้าที่มีความเสี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ ในที่สุดเจ้าหน้าที่จึงถูกขอร้องให้สละรางวัลแก่หน่วยงาน เพื่อใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม

หากฝ่าฝืนจะมีโทษอย่างไร

การมีพฤติกรรมใดๆ ก็ตามที่เข้าข่ายประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน หรือมีพฤติกรรมที่พร้อมฝ่าฝืน การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ย่อมส่งผลให้ถูกลงโทษ ตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงขั้นไล่ออก ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน หากถูกตัดสินว่าผิดจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน อาจมีส่วนร่วมในการรับโทษทางอาญาด้วย

บทที่ ๓

หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วย ๖ หลักการ คือ

๑. **หลักความโปร่งใส** : เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
๒. **หลักนิติธรรม** : เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม
๓. **หลักความรับผิดชอบ** : เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึก ในความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. **หลักความเสมอภาค** : คนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ในสังคม
๕. **หลักคุณธรรม** : เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม
๖. **หลักความคุ้มค่า** : เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

บทที่ ๔

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

สรุปประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒

๑. ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
๒. ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
๓. ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
๔. ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
๕. ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา
๖. ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการ แก่ประชาชน โดยมีอรรถยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
๗. ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรวดเร็วไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๘. ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด
๙. ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๑๐. ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ ของราชการโดยส่วนรวม

**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)**

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล
นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือ กฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และ
จำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๑๐๓/๑ บรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือ
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมาย
อาญาด้วย

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๐๓
ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นยินยอม
ด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด

บรรณานุกรม

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน.

กรุงเทพฯ

สำนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

(๒๕๕๖), คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อมิให้ดำเนินกิจการ
ที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา

๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ

“... ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียว ก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป ทุกอย่างนี้หยาบค้าย
แต่ว่าขอให้มันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริตและมีความตั้งใจ
มุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอให้ต่ออายุได้ถึง ๑๐๐ ปี ส่วนคนไหนที่มี
อายุมากแล้ว ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้น
อันตราย...”

“...ภายใน ๑๐ ปี เมืองไทยจะเจริญ ข้อสำคัญ คือ ต้องหยุดการทุจริต
ให้สำเร็จและไม่ทุจริตเสียเอง...”

กระแสพระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัด
ในโอกาสเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ
เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖

ต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน